

Recensent: Sylvia Oost Lieveense

Paula Irik: 'Leestekens' Uitgeverij Elikser, Leeuwarden 2014. ISBN: 978 90 8954 612 8 (Dementie/Alzheimer/Communicatie/Educatief/AG/1) Zie ook: www.elikser.nl; pirik@cordaan.nl; ikruijssen@cordaan.nl; evasmit@cordaan.nl.

Soort boek/stijl/ziekte: De tekst en taal in dit boek zijn afkomstig van de bewoners, die verblijven in verschillende zorginstellingen van Cordaan in Amsterdam Zuidoost, opgetekend door enkele geestelijk verzorgers en een muziektherapeut. De ondertitel van het boek luidt: "Levenskunst van mensen met dementie". Het boek is geen vertelling van een verhaal, maar een aaneenschakeling van geciteerde uitspraken van de bewoners. 'Leestekens' is een uitnodiging om de lezer toegang te geven tot de leefwereld van mensen met dementie, een oproep om verder te lezen dan de komma. Om de tekens te begrijpen van de levenskunst, die zij zichzelf, elkaar en ons allemaal te geven hebben. Deze bundel is uitgegeven ter gelegenheid van de expositie 'Leestekens. Levenskunst van mensen met dementie' in maart 2014 bij Cordaan in Amsterdam en voorzien van een voorwoord door Dr.Thijs Tromp, directeur van Reliëf, Christelijke vereniging van zorgaanbieders en mede-uitvinder van het woord 'Dementees'.

Over de schrijver: Drs. Paula Irik (1952) werkt als geestelijk verzorger in de ouderenzorg. Zij heeft enkele publicaties over buurt- en arbeidspastoraat op haar naam staan. Daarnaast schreef zij samen met Irene Kruijssen "Sprekende handen. Een methodiek voor ontmoetingsgroepen met dementerende mensen" (2010) en "Het gevoel blijft. Poëzie uit Gaasperdam" (2012). In 2013 verscheen haar boek "Als het maar echt is. Over de zachte kracht van mensen met dementie."

Korte beschrijving: De uitingen van mensen met dementie lijken soms onbegrijpelijk. Bij eerste lezing lijken ze stroef, vreemd of zelfs gestoord. Ze zijn ook vaak ontroerend, troostend en verrassend. Al die uitingen kunnen ook worden verstaan als een taal vol betekenis. Wel met eigen leesregels en wordt daarom aangeduid met een eigen naam: 'Dementees'. Het helpt om het te lezen als poëzie, er staat meer dan er staat. De geciteerde uitspraken van de bewoners zijn afkomstig uit de woordelijke verslagen, die wekelijks worden gemaakt van de ontmoetingsgroepen. Op verzoek van familieleden zijn sommige namen van bewoners veranderd. De teksten zijn gegroepeerd rond thema's en begrippen, die vaak in de gesprekken terugkomen. De titels van de hoofdstukken komen dus voort uit wat de bewoners zelf hebben aangereikt. Tot slot houdt de auteur een warm pleidooi om beter te luisteren naar wat een dementerende heeft te vertellen. Wie wil nagaan wat mensen met dementie nodig hebben, moet verbinding met hen zoeken. Daarvoor moet je wel gebruikmaken van je talenten, zoals: inlevingsvermogen, geduld, vasthoudendheid, knuffelkracht, ontroerd kunnen zijn en een omarmende humor. De heersende beeldvorming over dementie is in Nederland negatief. We kunnen nog wat leren van onze Vlaamse burens met hun menslievende campagne "vergeet dementie, onthou mens".

Wat viel op: De liefdevolle wijze en het respect, waarmee de uitspraken zijn verzameld en waaruit ook het respect en de liefde voor de dementerenden zelf tot uiting komen. Aan dementie lijden of iemand in je omgeving hebben, die aan dementie lijdt is moeilijk en verdrietig. Door het lezen van dit boek krijg je meer oog

voor de belevingswereld van een dementerende, hoe je met elkaar verbinding kunt maken en de diepere betekenis achter woorden kunt vinden.

Citaten:

Pag. 22: "Soms als je bij elkaar bent voel je warme lucht."

Pag. 46: "Een druppeltje lach, een druppeltje huil en een druppeltje traan en dat meng je dan met elkaar."

Pag. 91: "In je gedachten moet je kunnen schuilen."

Pag. 109: "Ik ben altijd de weg kwijt. Dus ik durf niet meer te reizen. Ik weet alleen de weg met zwemmen."

Pag. 126: "De avond is belangrijk. De avond heeft van die dingetjes....dan komen de rusttoestanden weer terug."

Recensies/ Extra:

http://www.cordaan.nl/video/venv_5/video_leestekens3

<http://www.netwerkelevensvragen.nl/enl/weblog-Pauline-Irik-Dementieland.html>

<http://www.uvh.nl/nieuws/in-het-gebouw-nieuwe-expositie-over-levenskunst-en-dementie>

Amsterdam, 4 november 2014